

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v právnej veci žalobcu Š.so sídlom v B., IČO X., proti žalovaným 1/ M.K., bývajúcemu v P., 2/ M.Š., bývajúcemu v P., 3/ M.Č., bývajúcemu v P., zastúpeného JUDr. J.B., advokátkou v P., o zaplatenie 24.199,01 € (729 019,50 Sk), vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 16 C 75/2005, na dovolanie žalovaného 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 23. januára 2008, sp. zn. 24 Co 295/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 23. januára 2008, sp. zn. 24 Co 295/2007 v napadnutej časti z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Galanta rozsudkom z 26. januára 2007, č. k. 16 C 75/2005-125 uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 729 019,50 Sk a trovy konania 1 385 Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku; žalobu voči žalovaným 2/ a 3/ zamietol; žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému 3/ na účet jeho advokátky trovy konania 115 577 Sk a 16 737 Sk 19% DPH a žalovanému 2/ na účet jeho advokátky trovy konania 64 814, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia vychádzal z toho, že záväzkovo právny vzťah účastníkov konania je absolútnym obchodnoprávnym vzťahom založeným zmluvou o úvere (zmluvou č. 307/4286/2001 z 13. marca 2002 o poskytnutí podpory uzatvorenej podľa zák. č. 124/1996 Z.z. o Štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov -

d'alej tiež zmluvou) zabezpečeným ručiteľským záväzkom žalovaných 2/ a 3/) v zmysle § 261 ods. 4, § 263 ods. 1, § 311 ods. 1, § 344, § 351 ods.1, § 349 ods. 1 Obchodného zákonníka. Žalovaný 1/ ako dlžník nesplnil svoju povinnosť zo zmluvy a preto ho súd zaviazal na zaplatenie sumy 388 991,50 Sk ako nesplatennej časti úveru, sumy 273 753,50 Sk ako nezaplateného úroku a 66 274,50 Sk ako zmluvnej pokuty (10% podľa vyčíslenia banky z nesplatennej časti úroku ku dňu zaslania odstúpenia od zmluvy), všetko vyčíslené ku dňu zaslania odstúpenia od zmluvy žalobcom žalovanému 1/ (k 29. marcu 2005). Žalovaný 1/ uznal čo do základu i výšky žalovanú pohľadávku na súdnom pojednávaní. Súd nezistil podmienky prechodu ručiteľského záväzku u žalovaných 2/ a 3/ pre nesplnenie povinnosti žalovaného 1/ zriadiť záložné právo obmedzenia prevodu nehnuteľnosti v prospech žalobcu. Žalobca riadne odstúpil od zmluvy a zmluva voči ručiteľom neobsahuje žiadne záväzky v prípade odstúpenia od zmluvy, preto žalobu voči žalovaným 2/ a 3/ zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a § 149 ods. 1 O.s.p.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave rozsudkom z 23. januára 2008 sp. zn. 24 Co 295/2007 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaných 1/ až 3/ zaviazal zaplatiť žalobcovi 729 019,50 Sk a náhradu trov konania 1 385 Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť ostatných žalovaných. Stotožnil sa so súdom prvého stupňa, že povinnosť vrátiť dlžnú sumu s úrokmi je charakteristickým znakom úverovej zmluvy v zmysle § 497 a násl. Obchodného zákonníka. Dospel k záveru, že záväzok žalovaného 1/ z úverovej zmluvy vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky s úrokom nezanikol ani po riadnom odstúpení od zmluvy (§ 351 ods. 1 veta druhá Obchodného zákonníka a § 506 Obchodného zákonníka). Splnenie tejto povinnosti zostáva zabezpečené ručiteľským záväzkom žalovaných 2/ a 3/, ktorý má akcesorickú povahu. Ručením možno zabezpečiť aj záväzok, ktorý vznikne v budúcnosti (§ 304 ods. 2 Obchodného zákonníka). Odvolací súd preto zaviazal žalovaných 2/ a 3/ spolu so žalovaným 1/ na zaplatenie preukázaného dlhu tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť ostatných žalovaných. Na námietky žalovaného 2/

a 3/, že ručiteľský záväzok nevznikol, pretože v čase podpisu zmluvy dlh žalovaného 1/ ešte neexistoval (§ 546 Občianskeho zákonníka) a že ručiteľ môže odoprieť plnenie, keď veriteľ zaviniť, že pohľadávku nemôže uspokojiť dlžník (§ 549 Občianskeho zákonníka), neprihliadol, nakoľko ručiteľský záväzok v predmetnej veci je potrebné posudzovať podľa komplexnej úpravy uvedenej v Obchodnom zákonníku (§ 303 - § 312); tieto vzťahy nemožno podriaďiť pod ustanovenia Občianskeho zákonníka (§ 261 ods. 4 Obch. zák.), tak ako bolo nesprávne uvedené v čl. VII bode 7.1 zmluvy.

Rozsudok odvolacieho súdu napadli žalovaní 2/, 3/ dovolaním. Konanie o dovolaní žalovaného 2/ bolo zastavené uznesením Okresného súdu Galanta z 24. novembra 2009 č. k. 16C 75/2005-260 v dôsledku nesplnenia poplatkovej povinnosti za podanie dovolania poplatníkom. Žalovaný 3/ žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu zrušil a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Predovšetkým namietal, že Zmluva o poskytovaní podpory č. X. uzavretá medzi účastníkmi nie je obchodnoprávnym záväzkovým vzťahom; jedná sa o osobitný druh zmluvy, ktorej obsahové náležitosti upravuje špeciálny zákon (zákon č. 124/1996 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania.). Žalobca nebol zriadený ako podnikateľ, ale ako právnická osoba, prostredníctvom ktorej sa uskutočňuje pomoc štátu pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu. Uvedená podpora štátu je poskytovaná za podmienok uvedených osobitným zákonom a v prípade, ak tieto nie sú v uvedenom zákone alebo zmluve upravené, postupuje sa podľa Občianskeho zákonníka. Preto na ručiteľský vzťah žalovaných 2/ a 3/ (akcesorický vzťah) sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka. Žalovaní 2/ a 3/ ako ručelia mali za splnenie záväzku zo zmluvy ručiť po dobu zriadenia záložného práva žalovaným 1/ k bytu v prospech žalobcu. Žalobca ako veriteľ svojou nedbanlivosťou zaviniť, že žalovaný 1/ ako dlžník nemôže pohľadávku uspokojiť a preto žalovaný 3/ ako ručiteľ môže plnenie podľa § 549 Občianskeho zákonníka odoprieť. Aj ručiteľské vyhlásenie podľa Obchodného zákonníka musí mimo iných náležitostí obsahovať presné vymedzenie záväzku, na ktoré sa ručenie vzťahuje.

V zmysle čl. VII zmluvy sa žalovaní 2/ a 3/ v ručiteľskom vyhlásení nezaviazali k plneniu príslušenstva dlhu – zvýšenej úrokovej sadzby a zmluvnej pokuty, preto veriteľ nemá právo žiadať väčšie plnenie než to, k akému sa ručítelia zaviazali. Zákonné podmienky vyžadujú, aby osoba poskytujúca zabezpečenie prejavila súhlas s voľbou režimu Obchodného zákonníka, alebo v čase vzniku zabezpečenia táto osoba vedela, že zabezpečovaný záväzok sa spravuje Obchodným zákonníkom. Žalobca odstúpil od zmluvy nie len vo vzťahu k žalovanému 1/, ale aj vo vzťahu k žalovaným 2/ a 3/ ako ručiteľom, čím zanikli všetky práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy; pokiaľ by došlo k odstúpeniu od zmluvy len voči žalovanému 1/ ručiteľské záväzky by zostali zachované.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu označil rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny a žiadal dovolanie zamietnuť. Poukázal (o i.) na text predmetnej zmluvy, z ktorej vyplýva, že žalovanému 1/ poskytol podporu vo forme úveru, bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy ide o absolútny obchod (§ 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka), pri ktorom sa účastníci nemôžu dohodnúť, že sa ich vzťahy budú spravovať iným zákonom (napr. Občianskym zákonníkom). Obdobne i vzťahy pri zabezpečení záväzku z úverovej zmluvy sa riadia ustanoveniami Obchodného zákonníka. Odstúpením od zmluvy záväzok z nej nezaniká, ale naďalej trvá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorý je zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že (v napadnutej časti) ho treba zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Občiansky súdny poriadok umožňuje účastníkovi podať dovolanie len z tých dôvodov, ktoré sú taxatívne uvedené v § 241 ods. 2 O. s. p. Dovolanie môže byť podané iba z dôvodov, že: a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo

veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dôvody opodstatnenosti dovolania dovolací súd neposudzuje len podľa toho, ako boli slovné vyjadrené (naformulované), ale predovšetkým podľa obsahu tohto opravného prostriedku (§ 41 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243c O. s. p.).

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O. s. p. sa dovolací súd zaoberal najskôr otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným).

Dovolací súd však ich existenciu nezistil a napokon ani sám dovolateľ takého vady netvrdil.

K jednotlivým dovolacím dôvodom treba uviesť, že (pokiaľ sú splnené ďalšie procesné predpoklady – najmä čo do včasnosti podania dovolania a jeho podania oprávnenou osobou) zakladá existencia procesnej vady konania v zmysle § 237 O. s. p., na ktorú poukazuje ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p., nielen prípustnosť dovolania, ale aj jeho opodstatnenosť. Existencia tzv. inej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) na rozdiel od toho nezakladá prípustnosť dovolania, je však relevantný

dovolací dôvod, ktorý (v prípade jeho opodstatneného uplatnenia) vedie k zrušeniu dovolaním napadnutého rozhodnutia. Na existenciu procesných väd konania tejto povahy (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O. s. p.) musí dovolací súd vziať vždy zreteľ – či už bolo na ne v dovolaní poukázané alebo nie (viď § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.). V prípade nesprávneho právneho posúdenia veci (ktoré je v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. tretím dovolacím dôvodom), je situácia iná. Samo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá prípustnosť dovolania a na tento dovolací dôvod sa ani nevzťahuje § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.

Dovolací súd preskúma rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý (§ 242 ods. 1 veta prvá O. s. p.), pričom (ako už bolo uvedené vyššie) je viazaný tým, ako účastník konania vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti dovolania má v prípade dovolania, v ktorom bol uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p., osobitný význam práve úplné, vecne správne a efektívne vymedzenie dovolacieho dôvodu. Pri tomto dovolacom dôvode totiž dovolací súd preskúmava správnosť právneho posúdenia veci nižšími súdmi len z aspektov uvedených a dostatočne vysvetlených v dovolaní; nad rámec toho, čo dovolateľ uplatnil v dovolaní ako nesprávnosť právneho posúdenia, nie je dovolací súd oprávnený ani povinný skúmať, v čom ešte (čo v dovolaní nebolo uplatnené a vysvetlené) spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Zmluvou o úvere sa veriteľ zaväzuje, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky (§ 497 Obch. zák.).

Zmluva o úvere je dohodou, ktorou sa jedna strana (veriteľ) zaväzuje, že na požiadanie druhej strany (dlžníka) poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej čiastky, a druhá strana sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky. V otázke, kto môže byť zmluvnou stranou, ktorá sa zaviazne ako veriteľ

poskytnúť druhej zmluvnej strane peňažné prostriedky Obchodný zákonník nemá žiadne obmedzenie, jej veriteľom môže byť ktorákoľvek právnická alebo fyzická osoba, a to aj osoba, ktorá nie je podnikateľom.

Zmluva o poskytnutí podpory č. 307/4286/2001 uzavretá podľa zákona č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení neskorších predpisov, ktorou sa žalobca ako veriteľ zaviazal poskytnúť žalovanému 1/ podporu vo forme úveru 395 000 Sk pri základnej úrokovej sadzbe 3,6%, obsahuje podstatné náležitosti úverovej zmluvy. Jej predmet (viď čl. II zmluvy) označuje konkrétnu formu poskytovanej podpory v podobe úveru na kúpu bytu, čo zodpovedá zákonom prezumovanej forme uvedenej v § 8 ods. 1 písm. a/ zákona č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania.

Záväzkové vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečení záväzku z úverovej zmluvy, sa spravujú Obchodným zákonníkom. Použitie obchodného zákonníka na tieto vzťahy účastníci nemôžu dohodou vylúčiť (obdobne tiež rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4 Obo 115/99).

Za obchodné záväzkové vzťahy považuje právna úprava aj ďalšie vzťahy, bez zreteľa na povahu účastníkov, ktoré sú taxatívne vymedzené v § 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka; právne vzťahy založené zmluvou o úvere (497 Obchodného zákonníka) preto zo zákona reprezentujú doktrinálnu kategóriu tzv. „absolútnych obchodov“. Jej rozhodujúcim znakom je forma (typ) vzťahu, nie jeho subjekty; nevyžaduje sa, aby išlo výlučne o vzťahy medzi podnikateľmi. V právnom vzťahu vyplývajúcom zo zmluvy o úvere, ako aj v právnom vzťahu, ktorý vznikne zo zabezpečenia záväzku dlžníka v takomto vzťahu, sa jeho subjekty riadia Obchodným zákonníkom. Skutočnosť, že ide o absolútny obchod vylučuje dohodou strán o voľbe Obchodného zákonníka v zmysle § 262 ods. 1,2 Obchodného zákonníka (tzv. voľbu práva). Ide teda o kogentnú povahu citovaného právneho ustanovenia, ktorá spôsobuje, že vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy, sa

spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka. Použitie Obchodného zákonníka na tieto vzťahy účastníci nemôžu dohodou vylúčiť (viď aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. mája 2000, sp.zn. 4 Obo 115/99). Možno preto uzavrieť, že pre vzťahy, ktoré sa podľa § 261 spravujú Obchodným zákonníkom, si účastníci nemôžu ani dohodnúť, že ich vzťah sa bude spravovať iným zákonom (napr. Občianskym zákonníkom), lebo ustanovenie § 261 ods. 3, písm. d/ Obchodného zákonníka je ustanovením kogentným, t. j. ktoré nepripúšťa jeho modifikáciu ani vylúčenie jeho normatívneho (zaväzujúceho) účinku dohodou zmluvných strán.

Na druhej strane treba zdôrazniť, že právna úprava kladie na platnosť právnych úkonov mnohé požiadavky (ustanovené napríklad v § 37, 38 Obč. zák.). Ich nesplnenie sankcionuje neplatnosťou samotného právneho úkonu. Jedným zo zákonných ustanovení, ktoré je z hľadiska platnosti právneho úkonu relevantné, je aj ustanovenie § 39 Obč. zák., podľa ktorého je neplatný právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Z obsahu spisu, najmä z článku článku VII zmluvy o poskytnutí podpory číslo 307/4286/2001 (Záručné podmienky) ale (okrem iného) vyplýva, že účastníci konania si aj napriek kogentnej povahe ustanovenia § 261 Obchodného zákonníka, zabezpečili poskytnutú podporu ustanoveniami Občianskeho zákonníka (§ 546 až 560) (viď bod 7. 1.) a odvolací súd sa pri rozhodovaní predmetnej veci nevysporiadal s uvedenou skutočnosťou; neposúdil zmluvu aj z hľadiska ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a nezohľadnil ani ďalšie (na spomínanú skutočnosť) nadväzujúce následky, teda neposúdil a nevyjadril názor na prípadnú neplatnosť vyššie uvedeného právneho úkonu, a to buď celého alebo len jeho časti (§ 41 Obč. zák.). Na neplatnosť právneho úkonu súd musí vždy prihliadnuť. Absolútna neplatnosť totiž znamená, že vznik, zmena alebo zánik práv alebo povinností podľa absolútne neplatného právneho úkonu vôbec nenastali; táto neplatnosť nastáva priamo zo zákona (ex lege) a pôsobí od začiatku (ex tunc).

So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že konanie v predmetnej veci je zaťažené aj inou vadou (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), ktorá v konečnom dôsledku bránila dovolaciemu súdu pristúpiť k posúdeniu, či napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu (v napadnutej časti) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ustanovenia § 243b ods. 2, 3 O. s. p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : *Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.*

V Bratislave 29. marca 2012

JUDr. Daniela Š v e c o v á, v. r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta

